

FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Sakshandsamar: Bård Ottesen
Telefon: 57 72 32 53
E-post: bot@fmsf.no

Vår dato
09.04.2010
Dykkar dato
08.02.2010

Vår referanse
2010/692 - 561
Dykkar referanse

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Ikkje offentleg, jf offl. § 24 kontroll- og reguleringsstiltak

Fråsegn til søknad om løyve til å bygge Gravdal kraftverk i Førde kommune i Sogn og Fjordane - Gravdal Kraft SUS

Utbygging av Gravdal kraftverk kjem i konflikt med ein sannsynleg reirlokalisering for hubro. I Artsdatabanken si raudliste over trua og sårbare artar er hubroen klassifisert som sterkt truga (EN). Fylkesmannen meiner difor at området må undersøkjast nærare før ei ev. utbygging finn stad, jf. krav til kunnskapsgrunnlag § 8 i naturmangfaldlova. Dersom ei ev. utbygging er i konflikt med yngle-/leveområde til hubroen, eller det ikkje vert funne noko reirlokalisering men stadfesta at det er hubro i området, meiner vi at utbygginga ikkje bør finne stad ut i frå føre-var-prinsippet, jf. naturmangfaldlova § 9.

Vi viser til oversending frå NVE datert 28.02.2010.

Bakgrunn

Søkar ønskjer å nytte vatn frå Tverrelva og elva i Ytre Gravdalsgjelet i Førde kommune i Sogn og Fjordane. Nedbørsfeltet er 6,2 km² og middelvassføringa er på 0,54 m³/s. Kraftverket er planlagt med ei maksimal slukeevne på 1,0 m³/s. Alminneleg lågvassføring er rekna til 0,025 m³/s, 5-persentil sommar/vinter er rekna til 0,049/0,042 m³/s. Inntaket er planlagt på kote 250 og kraftstasjonen på kote 2. Elva i Ytre Gravdalsgjelet er planlagt overført til Tverrelva med eit 900 meter langt overføringsrør, derfrå leggast tilløpsrør på 1000 meter ned til kraftstasjonen. Eksisterande jordbruksveg må forlengast med 200 meter til stasjonen. I traseen for overføringsrøret vil det bli bygd ein anleggsveg som seinare kan nyttast som tilkomst til inntaket. Installert effekt vil vere på 2,0 MW og produksjonen om lag 6,2 GWh årleg. Søklar har foreslått ei minstevassføring på 25 l/s heile året.

Vurdering

Til søklar opplyser vi at Fylkesmannen skal vurdere denne saka i høve til allmenne interesser, jf. § 8 i vassressurslova. Dette omfattar tema som naturmiljø (m.a. landskap, biologisk mangfald, inngrepsfrie naturområde, fisk) og friluftsliv. NVE har avgjerdsrett etter vassressurslova. Vidare vurderer Fylkesmannen søknaden i høve til lakse- og innlandsfiskelova og ureiningslova. Miljøverndepartementet har avgjerdsrett etter ureiningslova når det gjeld uttak av vatn i samband med vasskraftutbygging. Fylkesmannen og andre forvaltningsorgan skal også vurdere saka i høve til naturmangfaldlova.

Hovudkontor
Njøsavegen 2, 6863 Leikanger
Telefon: 57 65 50 00
Telefaks: 57 65 50 05
Ora.nr 974 763 907

Landbruksavdelinga
Fjellvegen 11, 6800 Førde
Postboks 14, 6801 Førde
Telefon: 57 65 50 00
Telefaks: 57 72 32 50

E-post:
post@fmsf.no
Internett:
www.fylkesmannen.no/sfj

Landskap og friluftsliv

Tverrelva og elva i Ytre Gravdalsgjelet er lite synleg i landskapsbiletet ved at dei er nedskore i landskapet og omgjevne av skog. Området er påverka i dag gjennom jordbruk, skogbruk, vegar og kraftline. Det er bygd fleire skogsvegar på nordsida av Tverrelva. Dei tekniske anlegga med nedgrave rør for overføringa og tillaupsrøyr til kraftstasjonen, ligg i all hovudsak i skogsterreng med aktiv skogsdrift og vil i liten grad påverke landskapet. Samla vil inngrepa knytt til utbygginga truleg ha liten innverknad på landskapsbiletet.

Området ligg nærme Førde sentrum, men er ikkje mellom dei viktigast nærtuområda i Førde. Området vert stort sett nytta av lokalbefolkninga til tradisjonelt friluftsliv som turgåing, bærplukking og jakt. Indre del av Førdefjorden vert mykje nytta i friluftssamanheng til mellom anna padling og fritidsfiske. Når det gjeld området sin verdi for friluftsliv viser vi elles til uttale frå Sogn og Fjordane Turlag.

Naturmiljø, biologisk mangfald

Det har truleg i fleire år hekket hubro ved Gravdalen. Hubro er raudlista og er ein svært sjeldsynt fugl både i Norge og Sogn og Fjordane. Observasjonen av hubro ved det planlagde utbyggingsområdet er den einaste registreringa av arten i Førde kommune, i Sogn og Fjordane er bestanden antatt å ligge kring 10-20 hekkande par (2007). I Artsdatabanken si "raudliste" over trua og sårbare artar frå 2006 er hubroen klassifisert som "sterkt truga" (EN), som er den nest høgaste klassifiseringa, lågare enn "kritisk truga" (CR) og høgare enn "sårbar" (VU). Den har fått kategorien "sterkt truga" på grunn av kraftig bestandsreduksjon. Lenkje til Artsdatabankens status for arten Hubro er: <http://www2.artsdatabanken.no/rodlistesok/Artsinformasjon.aspx?artslD=9802>.

Som ledd i arbeidet med å stanse tapet av biologisk mangfald innan 2010 har Direktoratet for naturforvaltning (DN) utarbeidd handlingsplanar for enkelte artar som i dag er trua av utrydding i Noreg, og der tiltak av meir generell karakter innan naturforvaltning ikkje åleine vil vere tilstrekkeleg. Fram til no er det utarbeidd planar for 12 enkeltartar, hubro er ein av desse 12 prioriterte artane. I handlingsplanen for hubro vert det sett på utbreiing og bestandsutvikling for arten i Europa, i Noreg og ulike landsdelar og trusselfaktorar. Utbyggingar og inngrep er generelt ein trussel mot hekke- og leveområda og hubroen er sårbar for menneskeleg aktivitet og uroing, f.eks. frå skogsdrift eller ferdsel i samband med utbyggingar. Handlingsplan for hubro: <http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=123>, <http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=425>.

Naturmangfaldlova trådte i kraft 1.7.2009. Lova har som formål at naturen med tilhøyrande biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfald og økologiske prosessar tas vare på gjennom bærekraftig bruk og vern. I den nye naturmangfaldlova er det lovfesta eit forvaltningsmål for ivaretaking av artar, jf. § 5. Vi viser også til naturmangfaldslovas § 8 kunnskapsgrunnlag og § 9 føre-var-prinsippet.

Hubroen er vanskeleg å oppdage og hubroens roping er den beste indikasjonen på at hubroen har fast tilhald på ein lokalitet. Rop frå hubro er høyrte fleire gonger i området Gravdalsgjelet og det er sannsynleg at det er ein reirlokalitet i området. Kvar reirlokaliteten er lokalisert er ikkje kjend. Vi meiner difor at området må undersøkjast nærare før ei ev. utbygging finn stad, jf. krav til kunnskapsgrunnlag § 8 i naturmangfaldlova. Ved ei nærare kartlegging av hubro i området bør det og vurderast aktuelle tiltak ved eit eventuell funn av reirlokalitet. Dersom det ikkje vert funne noko reirlokalitet, men stadfesta at det er hubro i området, meiner Fylkesmannen at utbygginga ikkje bør finne stad ut i frå føre-var-prinsippet, jf. naturmangfaldlova § 9.

Vi viser og til OED sine "Retningslinjer for små vannkraftverk" (2007), der det står følgjande under tema biologisk mangfald: *"tiltak som kommer i konflikt med arter som er kritisk truet eller sterkt truet, eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne konsesjon"*.

Ei kartlegging av hubro må skje med stor varsemd. I egg- og ungeperioden er hubroparet lett å forstyrre, og dei kan lett forlate egg og ungar og gi opp hekkinga dersom dei vert uroa i nærleiken av reiret. I denne perioden må ein ikkje nærme seg eventuelle reir. Frå byrjinga av juli og ut i august kan hekkeplassane besøkast for å konstatere om det har vore hekking gjennom å leite etter sporsteikn, eller på kvelden for å lytte etter tiggande hubroungar. Meir informasjon om hubro finn ein på Norsk Ornitologisk Foreining side nettsider: http://www.birdlife.no/fuglekunnskap/aaretsfugl_2008.php.

Dei siste åra har restbestandane av hubro i Noreg blitt utsett for auka press frå naturfotografar og andre nysgjerrige, og med tanke på denne lokaliteten si plassering ikkje langt unna Førde sentrum ber vi om at opplysningane ikkje blir formidla vidare.

Fossekall er truleg knytt til vassdraget. Fossekallen er avhengig av botndyr/vasslevande insekt. For å oppretthalde elva sin produksjonen av vasslevande insekt, og moglege reirlokaltetar, må det vere stabil vassføring i elva heile året. Slepping av ei minstevassføring vil redusere skaden på det biologiske mangfaldet ved ei utbygging, både når det gjeld fisk, fugl, insekt og planteliv. Som avbøtande tiltak med omsyn til biologisk mangfald meiner Fylkesmannen at det må sleppast ei minstevassføring som minst tilsvarar 5-persentil vassføring gjennom heile året.

I Naturbasen er det registrert to naturtypar i det aktuelle området. Lokalitet "[Tongagjelet](#)" er registrert som naturtypen "bekkekløft og bergvegg" og verdien er sett til "lokalt viktig". Lokaliteten "[Kirkebø](#)" er registrert som naturtypen "rik edellauvskog" med verdi "lokalt viktig". Det er uheldig at viktige naturtypar vert påverka. Ved ei eventuell utbygging må det leggjast stor vekt på å ta vare på mest mogeleg av naturtypane. Røyrgetetraseen bør leggjast slik at edellauvskogen ved Kirkebø ikkje vert berørt.

Bekkekløfter er ein naturtype som er spesielt utsett ved vasskraftutbygging. Bekkekløfta ved "Tongagjelet" er lita og det er ikkje gjort funn av spesielt sjeldsynte eller kravfulle artar knytt til lokaliteten. Berggrunnen og artsmangfaldet er generelt fattig, og potensialet for raudlista mose- og lavartar blir vurdert til å vere lågt.

Inngrepsfrie naturområder (INON)

Utbygginga vil føre til at inngrepsfrie naturområde vert noko redusert. Inngrepsfri sone 2 (1-3 km frå tyngre tekniske inngrep) vert redusert med om lag 0,35 km². Sjølv om det er eit politisk mål å ta vare på inngrepsfrie naturområde, er avgangen i dette tilfellet så pass liten at det ikkje i seg sjølv er til hinder for kraftutbygginga.

Fisk og fiske

Den planlagt utbygde strekninga har låg verdi for fisk. Det kan vandre sjøaure eit kort stykke opp i elva, men elva har her grovt substrat og har truleg liten verdi som gyte og oppvekstområde for sjøauren. Det er elles vanleg aure i vassdraget, men på grunn av bratt terreng er det truleg lite fisk på den planlagd utbygde elvestrekninga. Føreset at minstevassføringa vert gjeldande heile året, kan vi akseptere tiltaket utifrå fiskeinteressene.

Ureining, vasskvalitet og støy

Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkt tiltak. I høve til ureiningslova er tiltaket difor lovleg. Dersom det viser seg at tiltaket fører til skadar eller ulemper ein ikkje er klar over eller har opplysningar om no, kan det bli aktuelt å vurdere tilhøvet til ureiningslova på nytt. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for ev. skadar/ulempar som følgjer av tiltaket.

Kraftstasjonen blir liggande like ved fjorden. Indre del av Førdefjorden vert mykje nytta i friluftssamanheng til stille aktivitetar som padling og fritidsfiske. Det bør difor leggjast stor vekt på støydempande tiltak knytt til kraftstasjonen. Støynivået bør halde seg innanfor tilrådde støygrenser i T-1442 "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging". Jf. Punkt 3.1 "Anbefalte støygrenser ved planlegging av ny virksomhet eller bebyggelse" om støy frå industri m.v.

Landbruk

Utbygginga er forventa å få positiv betyding for næringsgrunnlaget og busetjing til dei gardsbruka som er delaktig i realiseringa av kraftverket.

Tilråding

Utbygging av Gravdal kraftverk kjem i konflikt med ein sannsynleg reirlokaltet for hubro. I Artsdatabanken si raudliste over trua og sårbare artar er hubroen klassifisert som sterkt truga (EN). Fylkesmannen meiner difor at området må undersøkjast nærare før ei ev. utbygging finn stad, jf. krav til kunnskapsgrunnlag § 8 i naturmangfaldlova. Dersom ei ev. utbygging er i konflikt med yngle-/leveområde til hubroen, eller det ikkje vert funne noko reirlokaltet men stadfesta at det er hubro i området, meiner vi at utbygginga ikkje bør finne stad ut i frå føre-var-prinsippet, jf. naturmangfaldlova § 9.

Dersom det mot Fylkesmannen si tilråding vert ei utbygging av Gravdal kraftverk meiner Fylkesmannen at det av omsyn til biologisk mangfald vert sett vilkår om minstevassføring tilsvarende 5-persentil vassføring gjennom heile året. For å unngå konflikt med eventuell hekking av hubro er det ein føresetnad at anleggsarbeidet utførast utanom yngleperioden for hubro, som er i perioden frå januar og ut juli.

Andre krav til ev. konsesjon er at:

- røygata må leggjast slik at edellauvskogen ved Kirkebø ikkje vert berørt
- det må leggjast vekt på skånsam utføring, god terrengtilpassing og minst mogleg inngrep.
- det må takast omsyn til vegetasjonen i området og kantvegetasjon må ikkje fjernast, jf. § 11 i vassressurslova.

Med helsing

Gøsta Hagenlund
assisterande fylkesmiljøvernssjef

Bård Ottesen
overingeniør

Dokument som vert sendt elektronisk er godkjent og signert elektronisk av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Kopi pr. e-post: Gravdal Kraft SUS v/ Arne Gravdal
Førde kommune